

АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ ЯК ОБ'ЄКТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Косиця О.О.

Анотація. У статті розглядається адміністративна діяльність органів Державної податкової служби України як об'єкт інформаційного забезпечення, роль інформаційних технологій в інформаційному забезпеченні адміністративної діяльності податкових органів.

Ключові слова: адміністративна діяльність, інформаційне забезпечення, інформаційні технології, органи Державної податкової служби України.

Аннотация. В статье рассматривается административная деятельность органов Государственной налоговой службы Украины как объект информационного обеспечения, роль информационных технологий в информационном обеспечении административной деятельности налоговых органов.

Ключевые слова: административная деятельность, информационное обеспечение, информационные технологии, органы Государственной налоговой службы Украины.

Summary. The article deals with the administrative activities of the State Tax Service of Ukraine as an object of information security, the role of information technology in information support administrative activities of tax authorities.

Keywords: administrative activities, information management, information technology, the State Tax Service of Ukraine.

В сучасних умовах побудови інформаційного суспільства в нашій державі підвищується роль та значення інформаційного забезпечення всіх органів державної влади, в тому числі Державної податкової служби України.

Так, одним з головних напрямків діяльності Державної податкової служби України (далі – органи ДПС України) по забезпеченню виконання завдань,

покладених на цей орган відповідно до Закону, є *адміністративна діяльність* у сфері справляння податків. В «Положенні про Державну податкову службу України», затвердженому Указом Президента України від 12 травня 2011 року N584/2011 в п.1 зазначено, що Державна податкова служба України є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує реалізацію єдиної державної податкової політики, та діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України.

Важливість і актуальність дослідження адміністративної діяльності органів ДПС України як об'єкта інформаційного забезпечення обумовлена: *по-перше*, прийнятими положеннями, які викладені в концепції адміністративної реформи, закріпленої Указом Президента від 22 липня 1998 року N810/98 «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні», що передбачає проведення комплексу взаємопов'язаних заходів спрямованих на підвищення ефективності державного управління, розвиток місцевого самоврядування, створення необхідних умов для задоволення інтересів, забезпечення прав і свобод людини і громадянина; *по-друге*, інформаційні ресурси органів влади не повній мірі структуровані, забезпечені, часом спостерігається дублювання інформації, що потребує нового підходу до ефективного використання інформаційних систем в органах ДПС України по реалізації концепцій, які закріплені Законом України від 9 січня 2007 року «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», Законом України від 4 лютого 1998 року «Про національну програму інформатизації»; *по-третє* надання пріоритету електронної звітності над паперовою та забезпечення частки платників податків, які подають податкову звітність в електронному вигляді до 100 %, що також передбачено Постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 №208 «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд», яким визначено надання громадянам та юридичним особам інформаційних та інших послуг шляхом використання електронної інформаційної системи «Електронний уряд».

У відповідності до Концепції адміністративної реформи в Україні, її

реалізація продовжується здійснюватись у кількох напрямках, а саме: *перший напрямок* – це створення нової правової бази, що регламентуватиме державне управління в Україні. В цьому напрямку було досягнуто деяких позитивних результатів. Найбільш вагомими з них є прийняття Кодексу адміністративного судочинства України, Закону України 07.10.2010 р. № 2591-УІ «Про Кабінет Міністрів України», Податкового кодексу України та ін. Проте, низка необхідних для врегулювання важливих суспільних відносин у сфері внутрішнього управління нормативно-правових актів ще залишаються не прийнятими Верховною Радою України. *Другий напрямок* – це формування нових інститутів організаційних структур та інструментів здійснення державного управління. *Третій напрямок* – кадрове забезпечення нової системи державного управління. *Четвертий напрямок* – зміцнення та формування нових фінансово-економічних основ функціонування державного управління. *П'ятий напрямок* – наукове та інформаційне забезпечення системи державного управління, формування механізмів наукового та інформаційного моніторингу її функціонування [1, с. 200].

Науково-теоретичну базу для дослідження адміністративної діяльності складають праці вітчизняних і зарубіжних учених у галузі теорії держави та права, теорії державного управління, адміністративного права та процесу, таких як: В.Б.Авер'янов, О.О.Бандурка, Д.М.Бахрах, І.Л.Бачило, Ю.П.Битяк, І.П.Голосніченко, Л.В.Коваль, Я.Ю.Кондратьєв, А.П.Корєнєв М.В.Корнієнко, В.Я.Малиновський, Є.М.Моїсеєв, О.В.Негодченко, В.І.Олефір, В.Д.Приймаченко, В.П.Петков, Ю.І.Римаренко, Ю.А.Тихомиров та ін.

Питання організації та діяльності органів державної податкової служби розглядалися в роботах А.В.Головача, М.В.Ковалю, М.П.Кучерявенка, О.В.Литвина, В.І.Полюховича, В.А.Предборського, О.М.Розума, А.В.Роздайбіди, Л.А.Савченко, Д.Я.Семир'янова та інших науковців.

Також, необхідно відзначити, що ряд сучасних наукових досліджень Р.В.Алієва, Д.В.Голобородько, С.М.Гусарова, В.О.Заросило, Б.М.Марченко, В.Б.Марченко, Т.О.Мацелик, Д.В.Приймаченко, Л.В.Серватюк, присвячених

адміністративній діяльності різних органів державної влади, окремо торкаються сфери інформаційного забезпечення.

Проблема інформаційного забезпечення органів ДПС висвітлюється в працях вчених та практиків, таких, як М.Я. Азаров, І.В. Арістова, О.О.Бандурка, В.Т. Білоус, А.В. Головач, А.В. Дегтяр, М.В. Коваль, О.М. Розум, Д.Я. Семир'янов, О.В. Солдатенко, Т.О. Проценко, В.О. Шамрай та інші.

Мета статті – на основі правового та наукового аналізу дати характеристику адміністративної діяльності органів ДПС України як об'єкта інформаційного забезпечення.

В ході аналізу нормативно-правової бази діяльності органів виконавчої влади, до яких безпосередньо відноситься органи ДПС України, встановлено, що термін «адміністративна діяльність» законодавчо не закріплений. В працях більшості дослідників сфери державного управління поняття «адміністративна діяльність» ототожнюється з «управлінською діяльністю» та «організаторсько-виконавчою діяльністю».

Так, Л.В.Коваль під адміністративною діяльністю розуміє видання нормативних та індивідуальних актів [2, с.116]. І.П.Голосніченко, Я.Ю.Кондратьєв адміністративну діяльність визначають як діяльність органів державної виконавчої влади, яка спрямована на забезпечення охорони прав громадян, громадської безпеки, виявлення, припинення та попередження правопорушень [3, с.7]. Адміністративну діяльність як реалізацію функцій по практичному забезпеченню особистої безпеки громадян, охороні громадського порядку та громадської безпеки характеризує А.П.Коренєв [4, с.138]. А російський дослідник у сфері державного управління Ю.А.Тихомиров дає наступне визначення адміністративної діяльності – це державне управління у вузькому значенні, тобто діяльність органів виконавчої влади, виконавчо-розпорядчих органів держави щодо здійснення виконавчої влади на різних її рівнях [5, с.157].

Аналіз наведених вище визначень свідчить, що більшість науковців ототожнюють адміністративну діяльність з державним управлінням. На думку

автора, загальним для усіх дослідників є визначення адміністративної діяльності крізь призму її спеціального суб'єкта, спрямованого на досягнення певної конкретної мети визначеному напрямку державності.

Таким чином, *адміністративну діяльність органів ДПС України* можна визначити як різновид виконавчо-розпорядчої управлінської діяльності, що охоплює широке коло суспільних відносин, які складаються як усередині самої податкової служби, так і за її межами.

Значення та роль адміністративної діяльності органів державної влади детально розглядається в працях науковців. Зокрема дисертаційне дослідження Р.В.Алієва присвячено адміністративній діяльності Державної кримінально-виконавчої служби, Д.В.Голобородько – адміністративній діяльності органів внутрішніх справ, С.М.Гусарова – адміністративно-юрисдикційній діяльності органів внутрішніх справ, В.О.Заросило – порівняльному аналізу адміністративної діяльності міліції України та поліції зарубіжних країн, Б.М.Марченко – адміністративній діяльності Державної прикордонної служби України, В.Б.Марченко – адміністративно-правовому регулюванню у сфері справляння податків, Т.О.Мацелик – адміністративному примусу в діяльності органів ДПС України, Д.В.Приймаченко – адміністративній діяльності митних органів, Л.В.Серватюк – адміністративно-юрисдикційній діяльності органів Державної прикордонної служби України та інші.

Заслуга авторського колективу українських та зарубіжних вчених, які у підручнику «Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ» за загальною редакцією Ю.І. Римаренко, Є.М. Моїсеєва, В.І. Олефіра вперше комплексно розглянули адміністративну діяльність у контексті поліцейського права, розкрили організаційно-правові та управлінські аспекти адміністративної діяльності органів внутрішніх справ.

В процесі дослідження адміністративної діяльності органів ДПС України стає очевидним, що ефективність та продуктивність роботи органів ДПС значною мірою залежить від сучасного рівня інформаційного забезпечення.

Здійснена науково-дослідна робота свідчить, що питанню інформаційного забезпечення державних органів приділяється увага не тільки науковців, але й практиків. Необхідно відмітити, що важливий вклад в дослідження даної проблеми зробили монографічні праці у галузі державного управління, зокрема дисертаційне дослідження Ковалю Р.А. присвячено інформаційно-аналітичному забезпеченню діяльності органів влади, Олійченко І.М. – розвитку інформаційного забезпечення органів державного управління, Соколова А.В. – розвитку інформаційного забезпечення системи державного управління, Уманського Ю.В. – інформаційному забезпеченню системи державного управління, Луценко С.М. – механізму інформаційного забезпечення публічної влади в Україні, Маруженко О.П. – інформаційному забезпеченню законотворчого процесу в Україні.

Поняття “інформаційного забезпечення” та категорії “інформаційне забезпечення управління” досить ґрунтовно розглянуто у монографії за редакцією Р.А. Калюжного та В.О. Шамрая. Вони виділяють три основні значення поняття “інформаційне забезпечення”:

- забезпеченість системи управління відповідною множиною інформації;
- діяльність, пов’язана із організацією збору, реєстрації, передачі, зберігання, опрацювання і представлення інформації;
- діяльність щодо формування цілеспрямованої суспільної і індивідуальної свідомості суб’єктів суспільних відносин щодо управління у конкретній сфері суспільних відносин (у сучасній літературі ця сутність визначається такими категоріями як: реклама, паблік-релейшин, формування суспільного іміджу суб’єкта управління, інформаційні операції, інформаційна боротьба, пропаганда і контрпропаганда та ін.) [8, с.39].

Інформаційне забезпечення діяльності органів ДПС досягається завдяки успішній реалізації процесу модернізації ДПС та впровадження норм Податкового Кодексу України. Також слід відмітити, що на виконання Указу Президента України від 09.12.10р. №1085 „Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” здійснено реорганізацію Державної податкової

адміністрації України у Державну податкову службу України, в структурі якої створено Департамент інформатизації та обліку платників податків Державної податкової служби України, на який покладено функції впровадження, супроводу та експлуатації інформаційно-аналітичних систем; ведення баз даних, програмного та технічного забезпечення; реєстрації та обліку платників податків.

Про необхідність роботи у даному напрямку вказано в науково-практичному коментарі до Податкового кодексу України за загальною редакцією М.Я. Азарова, а саме зазначається, що належний рівень інформаційного забезпечення може бути досягнутий за рахунок широкого застосування інформаційних технологій. Дієвим способом вирішення проблем здійснення інформаційного забезпечення діяльності ДПС є запровадження відповідного комплексу, який передбачає подання, приймання та комп'ютерну обробку податкової звітності та реєстрів податкових накладних в електронному вигляді, створення електронних реєстрів податкових накладних та використання аналітичних процедур для всебічного та оперативного аналізу даних податкової звітності [9, с. 334].

Велику практичну значимість має формування інформаційного сховища даних ДПС України, яке призначене для зберігання, оперативного отримання інтегрованої інформації за всіма видами діяльності податкового органу і виконання на її основі функції податкового адміністрування. Сховище даних – це корпоративний інформаційний ресурс, призначений для зберігання, оперативного отримання інтегрованої інформації за всіма видами діяльності органів Державної податкової служби України і виконання на його основі функції податкового адміністрування. крім того, сховище даних інтегрує інформацію, наявну у різномірних базах даних (про економічні, статистичні, соціальні та інші характеристики суб'єктів і об'єктів податкового процесу), в єдину остаточну базу даних, оптимально спроектовану для підтримки процесу ухвалення управлінських рішень. Принципи побудови та напрями удосконалення наповнення сховища даних ДПС України розробляються Науково-дослідним інститутом фінансового права Національного університету ДПС України, яким керує Солдатенко О.В.

Однією з найважливіших ознак сучасного суспільства є широке використання у всіх сферах суспільної діяльності, як у державному, так і приватному секторах, переваг інформаційних технологій. Впровадження інформаційних технологій є необхідною умовою удосконалення інформаційного забезпечення адміністративної діяльності органів ДПС України.

На сьогодні вже звичайною практикою стало подання податкових декларацій і звітності в електронній формі (у вигляді комп'ютерних файлів або по електронним каналам зв'язку), а також надання електронного підпису платникам податків за рахунок держави. Керівництвом ДПС України затверджено вимоги до сервісних центрів з обслуговування платників, які до кінця 2012 року планується відкрити при кожній податковій інспекції у країні, та стандарти якості послуг. Згідно з наказом, всі сервісні установи податкової служби матимуть у своїй структурі три обов'язкові секції – секцію прийому і видачі довідок та дозвільних документів, секцію прийому звітності і кореспонденції, та секцію обслуговування платників.

На сайті ДПС України оприлюднена інформація, що всі сервісні центри обладнають залами очікування з Wi-Fi та плазмовими екранами, на яких транслюватиметься важлива інформація для платників. Для зручності платників тут же розташують платіжні термінали, де можна відразу сплатити податки, інші обов'язкові платежі та ін. Для допомоги відвідувачам запроваджується посада консультанта-модератора, який зобов'язаний допомагати людям у пошуку необхідної інформації на стендах, заповненні документів тощо. Кожний сервісний центр, окрім звичайного підключення до Інтернет, буде забезпечений доступом до корпоративної мережі ДПС України та Єдиної бази податкових знань. Таким чином, консультанти завжди матимуть актуальну інформацію з усіх питань, що цікавлять платників. При проектуванні сервісних центрів передбачається забезпечення всіх умов для осіб з обмеженими фізичними можливостями, висуваються суворі вимоги до освітлення, протипожежних заходів, безпеки, побутового комфорту відвідувачів.

Також керівництвом ДПС України планується введення системи

електронного кабінету, запровадження картки платника (щоб платники податків замість поїздки в податкову інспекцію мали змогу зайти на сайт відомства по своєму коду, відправити звітність, отримати консультацію тощо).

Крім того, повна та своєчасна інформація є вкрай необхідною для виконання працівниками органів податкової служби своїх функціональних обов'язків. Показники діяльності податкових органів надають потрібну інформацію для прийняття відповідних управлінських рішень як на центральному рівні так і на місцях. З метою вирішення невідкладних завдань ДПС України проводить роботи зі створення інформаційно-аналітичної системи на базі сучасних інформаційних технологій. [10, с.282]

Таким чином, інформаційне забезпечення адміністративної діяльності органів Державної податкової служби України дозволяє зробити висновок щодо необхідності вдосконалення її теоретичних та практичних засад з метою ефективного виконання завдань держави по наповненню бюджету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Галуцько В.В. Напрями адміністративної реформи в Україні. / В.В.Галуцько // ФП. 2011, - №1. - С. 199-205
2. Коваль Л.В. Адміністративне право України: курс лекцій / Л.В. Коваль. – К.: Основи, 1998. – 208 с.
3. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Підручник під загальною редакцією І.П.Голосніченка та Я.Ю.Кондратьєва. - Київ, УАВС, 1994. –177 с.
4. Административная деятельность органов внутренних дел. Часть общая: учебник / под ред. А.П.Коренева - М.: Моск. юрид. ин-т МВД России, изд-во «Щит-М»,2003. – 309с.
5. Тихомиров Ю.А. Теория компетенции / Ю.А.Тихомиров. – М.: Юринформцентр, 2001. – 355 с.

6. Головач А.В. Керівник в органах державної податкової служби: адміністративно-правовий статус: монографія / А.В. Головач. – Х. Золота миля, 2011. - 584 с.
7. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ (Загальна частина). Підручник // Авт. колектив (Ю.І. Римаренко, Є.М. Моїсєєв, В.І. Олефір – керівники). – К. : КНТ, 2008. – 816 с.
8. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики. Монографія / Калюжний Р.А., Шамрай В.О., Швець М.Я., Гавловський В.Д., Гуцалюк М.В., Колпак Р.Л., Цимбалюк В.С., Яцишин Ю.В., Ластовецький А.С. / За ред. Р.А. Калюжного та В.О. Шамрая – Київ, 2002. – 296 с.
9. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: в 3 т. / кол. авторів [заг. редакція, М. Я Азарова]. – К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. – 2389 с. - С.332
10. Інтелектуальні технології моделювання в інформаційно-аналітичній системі державної податкової служби України: монографія / [за заг. ред. Л.Л. Тарангул]. – К.: Алерта, 2010. – 358 с.

Косиця О.О. Адміністративна діяльність органів Державної податкової служби України як об'єкт інформаційного забезпечення / О.О. Косиця // Підприємництво, господарство і право. - Київ, 2012. – № 9 (201). – С. 91-93.